

Második könyv

Magatartásszabály-gyűjtemény

Az INTOSAI Etikai Kódexével összhangban adjuk közre az Állami Számvevőszék dolgozóinak követendő mintául szolgáló magatartási szabályokat.

A Magatartásszabály-gyűjtemény (a továbbiakban: Szabálygyűjtemény) célja, hogy meghatározza azokat az általános erkölcsi elveket, értékeket, alapvető magatartási és eljárási normákat, amelyek a hatályos jogrendszerben az Állami Számvevőszéknek előírt feladatok demokratikus jogállami, pártsemleges, kulturált és szakmailag magas színvonalú ellátását segítik elő.

A Szabálygyűjtemény akkor éri el célját, ha a munkatársak megismerik, és meggyőződésük szerint, önként követik a benne foglalt pozitív magatartásmintákat és kerülik az etikai szabályok megsértését.

Tartalomjegyzék

I. A Szabálygyűjtemény hatálya	5
II. Etikai követelmények	6
III. A vezetőkkel szemben támasztott további követelmények	12

I. A Szabálygyűjtemény hatálya

1. A Szabálygyűjtemény előírásai az ÁSZ által – kinevezéssel vagy munkaszerződéssel – foglalkoztatott személyekre: vezetőkre, számvevőkre, más köztisztviselőkre, alkalmazottakra (a továbbiakban együtt: számvevő) vonatkoznak.

A benne foglalt magatartásszabályokat a számvevőnek a foglalkoztatás teljes időtartama alatt – munkaidőben és azon kívül – a titoktartás tekintetében a foglalkoztatás megszűnte után is be kell tartania.

2. Az ÁSZ ellenőrzési és egyéb feladatainak ellátásában megbízási szerződéssel közreműködő személyeknek – amennyiben törvény vagy jogszabály rendelkezéséből más nem következik – a Szabálygyűjteményben foglaltak figyelembevételével kell megbízási kötelezettségeiket teljesíteniük, illetve jogaikat gyakorolniuk.

II. Etikai követelmények

Jogkövetés

3. A számvevőnek a feladatait a hatályos jogrend előírásai szerint, a demokratikus, jogállami intézményrendszerben kifejeződő közérdek iránti elkötelezettséggel kell ellátnia. A számvevővel szemben elvárás, hogy közszolgálati feladatait hivatásszerű példamutatással, a jogszabályi előírások maradéktalan betartásával, pontosan lássa el és állampolgári kötelezettségeit teljesítse, valamint hivatására magánéletében is méltó legyen.

Szolgálat

4. A számvevő a munkájáért, magatartásáért közvetlenül az ügyrend szerinti vezetőjének, illetve a vizsgálatvezetőnek tartozik felelősséggel. A jogi előírásoknak és a számvevőszéki belső szabályozásnak megfelelően köteles felettesei utasításainak eleget tenni, megbízásait teljesíteni. Feladatai ellátása során az ÁSZ tevékenysége érdekében szakmailag és emberileg együtt kell működnie a szervezet valamennyi munkatársával; elfogulatlan, megalapozott és tárgyyszerű információkkal, tanácsokkal – legjobb tudása szerint – kell támogatnia szervezeti egysége, illetve az ÁSZ vezetőit.

5. A számvevő – a saját, valamint az ÁSZ jó hírvének és az ellenőrzési tevékenység tekintélyének védelmében – köteles szolgálati felettesét tájékoztatni arról, ha olyan magatartásra próbálják őt vagy tudomása szerint más kollégáját rábírni, amely törvénytörő, jogellenes vagy etikátlan. Nem érheti hátrány felettesei részéről azt a számvevőt, aki a törvényesség, a jogszerűség vagy az etikai szabályok betartása érdekében tesz bejelentést, illetőleg nyilvánít véleményt.

Pártatlanság – befolyásolhatatlanság

6. A számvevő nem kérhet, nem fogadhat el olyan juttatást vagy előnyt – az ÁSZ-törvény összeférhetetlenségi szabályai között felsorolt tiltott juttatásokon túlmenően sem –, amely befolyásolhatja pártatlanságát vagy eljárását; nem használhatja fel közhivatalát a maga vagy mások számára jogosulatlan előny szerzésére, illetőleg másoknak hátrány okozására.
7. A számvevő közszolgálati tevékenysége körében nem helyezheti saját vagy közvetlen szervezeti egysége érdekeit, továbbá bármely csoportérdeket a közérdek, illetőleg az ÁSZ érdekei elé.
8. A számvevő nem élhet vissza közszolgálati helyzetével: számvevői-köztisztviselői jogállásával, a munkakörével – különösen az ellenőrzéssel – járó jogosultságokkal, beosztásával vagy megbízatásával. A számvevőnek hivatalában és magánéletében is ki kell zárnia a megvesztegethetőség lehetőségét, ennek látszatát is kerülnie kell.

Összeférhetetlenség

9. A számvevő felelős azért, hogy személyében, illetve tevékenysége során az ÁSZ-törvényben, a Ktv.-ben, valamint a számvevőszéki belső szabályokban előírt alkalmazási feltételeknek és összeférhetetlenségi előírásoknak maradéktalanul megfeleljen. Amennyiben az alkalmazási feltételeknek, illetőleg az összeférhetetlenségi előírásoknak nem felel meg, a szolgálati úton kezdeményeznie kell a törvényes állapot helyreállítását, illetőleg ebben együtt kell működnie.
10. A számvevőnek – az ÁSZ-törvényben és a Ktv.-ben szereplő összeférhetlenségi szabályok betartásán túlmenően is – tartózkodnia kell minden olyan megnyilvánulástól, amely alkalmas az ÁSZ pártpolitikailag semleges működése iránti bizalom megingatására.

11. A számvevő munkavégzésre irányuló vagy egyéb jogviszonyt – az ÁSZ-törvény, illetőleg a Ktv. által meghatározott korlátok között is – csak azzal a feltétellel létesíthet, ha az nem veszélyezteti szakmai és közhivatali függetlenségét, ellenőrzési és egyéb feladatai ellátása során a pártatlanságát. Amennyiben a jogviszony létesítése a munkáltató engedélyéhez kötött, minden olyan körülményt az engedélyező tudomására kell hoznia, amely a független, elfogulatlan közhivatali tevékenységét befolyásolhatja.

Szakszerűség – gondosság

12. A számvevőnek munkáját legjobb tudása szerint, a munkaidőt kihasználva, az anyagi és eljárásjogi szabályok, a számvevőszéki belső szabályzatok, valamint a szakmai követelmények érvényre juttatásával, a határidők betartásával kell végeznie.

13. A számvevőnek törekednie kell arra, hogy szaktudását, ellenőrzési, igazgatási és szervezési ismereteit, nyelvtudását folyamatosan bővítse, a továbbképzésre szánt időt aktívan kihasználja, felkészüljön az ismeretek gyakorlati alkalmazására. A szervezett továbbképzések mellett ismereteit, készségeit önképzéssel is gyarapítania kell, oktatásra-képzésre vonatkozó igénye azonban nem terjedhet túl az ÁSZ szervezeti-működési érdekein, illetőleg költségvetési és szervezési teherbíró képességén. A számvevőnek figyelembe kell vennie, hogy az általa kezdeményezett továbbképzésben felhasznált idővel ne hárítson kollégáira aránytalanul nagy többletterhet.

14. Az ellenőrzést végző számvevőnek ismernie kell a vizsgált területre és szervezetre vonatkozó jogszabályokat, az alkalmazható ellenőrzési eljárásokat, standardokat. Vizsgálatai során az elérhető legjobb módszereket, standardokat és gyakorlatot kell követnie, illetve alkalmaznia.

15. A magas szintű elméleti tudással és jelentős szakmai gyakorlattal rendelkező számvevőtől elvárható, hogy felkészültségét, tapasztalatait az ellenőrzési-vizsgálati tevékenység fejlesztésére, továbbadására, közvetítésére is fordítsa.

16. A számvevőnek törekednie kell a felelősségi körébe tartozó közpénzek, anyagi és egyéb eszközök célszerű, illetve eredményes felhasználására, a munkájához szükséges eszközöket rendeltetésüknek megfelelően, gondosan kell használnia.

Megbízhatóság – adatvédelem

17. A számvevő a közszolgálati tevékenysége – különösen az ellenőrzési feladatok ellátása – során tudomására jutott adatokkal, tényekkel, információkkal semmilyen formában nem élhet vissza, azokat sem saját, sem mások érdekei előmozdítására vagy hátrányára nem használhatja fel.

18. A számvevőnek tartózkodnia kell minden olyan magatartástól, amely az ÁSZ, illetőleg az ellenőrzési munka tekintélyét csorbítja, az ÁSZ vezetőinek döntéseit vagy intézkedéseit megghiúsítaná. Különösen tartózkodnia kell attól, hogy az ellenőrzések során szerzett tapasztalatai, információi, értesülései az ellenőrzési feladatok végrehajtási rendjének nem megfelelő módon, időben, formában, körben stb. kerüljenek illetéktelen személyek, fórumok elé. A számvevőnek tartózkodnia kell minden félreérthető vagy félrevezető nyilatkozattól és információközléstől, a jólérsétség látszatának keltésétől hivatali és magánkapcsolataiban egyaránt.

A biztonsági rendelkezések betartása

19. A számvevő az ÁSZ szervezeti-működési rendjét biztosító védelmi-biztonsági szabályokat köteles betartani, illetőleg saját felelősségi körében betartatni, s ha a védelmi-biztonsági rendszert veszélyeztető körülményről, eseményről tudomást szerez, tájékoztatnia kell a számvevőszéki belső szabályzat szerint felelős személyt vagy saját felettesét.

Méltóság

20. A számvevő nem vállalhat olyan feladatot, nem tanúsíthat olyan magatartást, amely sérti a közerkölcsöt, a közszolgálathoz méltatlan, illetve amely csorbítja az ÁSZ, az ellenőrzési tevékenység tekintélyét, megingatja a közszolgálatba vetett bizalmat.

21. A számvevő kulturált megjelenésével és magatartásával erősítse a közszolgálatban, az ÁSZ-nál, illetve az ellenőrzésben dolgozók szakmai és társadalmi elismertségét. Fokozottan érvényes e követelmény, ha a számvevő ellenőri minőségében jár el, vagy ha az ÁSZ képviseletében nagy nyilvánosság előtt vagy a tömegtájékoztatás fórumain jelenik meg.

22. A számvevő magánéletében is kerülje az olyan magatartást, amely kedvezőtlenül befolyásolhatja a közszolgálat, az ÁSZ, illetőleg az ellenőrzési tevékenység elismertségét, megítélését.

23. A számvevőt megilleti a véleménynyilvánításhoz, a bírálathoz, továbbá a meggyőződése kifejtéséhez való jog. Álláspontja és annak kifejezési módja azonban a kulturált érintkezési formáknak megfelelő legyen, mások jogát, jogos érdekeit, méltóságát ne sértse. A számvevő nem kötelezhető véleményével, szakmai meggyőződésével ellenkező nyilatkozat tételére.

Humánus – szolidaritás

24. A számvevő sem hivatali tevékenysége során, sem magánéletében nem sértheti meg más emberi méltóságát, s tartózkodnia kell a diszkrimináció minden formájától. A számvevőtől elvárható, hogy az állampolgárokkal, feletteseivel, beosztottjaival és más kollégáival udvarias módon érintkezzen.

25. A számvevő feladatai ellátása során legyen segítőkész, szolidáris, együttműködő, külső és belső munkakapcsolatait a tisztelet és megbecsülés hassa át. A kevésbé tapasztalt, a beilleszkedési nehézségekkel küzdő, de

különösen a pályakezdő kollégái irányában elvárható, hogy szakmai, szükség szerint emberi-munkatársi segítséget nyújtson.

Ellenőrzési-vizsgálati etikai követelmények

26. A számvevő magatartását az ellenőrzés során a szakmai és érzelmi elfogulatlanságnak, illetve tárgyyszerűségnek kell áthatnia.

27. A számvevőnek az ellenőrzés során kerülnie kell az ellenőrzött szervezetével, illetve munkavállalóival minden olyan kapcsolatot, amely befolyásolhatja, kompromittálhatja vagy veszélyezteti munkája függetlenségét, vagy ilyen látszatot kelthet.

28. A számvevő az ellenőrzések során tanúsítson határozott, de udvarias magatartást, törekedjen arra, hogy ellenőrző tevékenységével ne akadályozza, hátráltassa, hanem segítse az ellenőrzött szervezet, illetve dolgozóinak munkáját. Az ellenőrzés során a szabálytalanságot, hibát, hiányosságot stb. tényszerűen tárja fel, az ahhoz vezető emberi magatartást csak a felelősség megállapítása tekintetében, a megfelelő időben és módon minősítse.

29. A számvevőnek a feladatait – az ellenőrzési program által meghatározott körben – a tények maradéktalan figyelembevételével, szakmai meggyőződése szerint kell ellátnia. A számvevő ellenőrzési megállapításai között tárgyi súlyuknak megfelelően kell kezelni az ellenőrzött szervezethez vonatkozó pozitív és negatív megállapításokat egyaránt.

30. A számvevő az ellenőrzés során tett észrevételeivel kapcsolatosan tájékozódjék az ellenőrzött szerv saját álláspontjáról is, de ez megállapításai tárgyyszerűségét nem befolyásolhatja.

III. A vezetőkkel szemben támasztott további követelmények

31. A vezető állampolgári kötelezettségei teljesítésében, hivatali feladatai ellátása során és a magánéletében olyan magatartást tanúsítson, amely példás az állampolgárok, a köz szolgálatában állók és a számvevői kar egésze számára.

32. A vezető a beosztott munkatársak tevékenységének irányítását, illetve ellenőrzését az ÁSZ célkitűzéseivel és feltételeivel összhangban köteles végezni. Segítenie és támogatnia kell a munkaköri feladatok ellátását, a korszerű, hatékony munkamódszerek bevezetését, illetőleg a munkatársak szakmai fejlődését, tapasztalatszerzését.

33. A vezetőnek a számvevő – ÁSZ-törvényben vagy számvevőszéki belső szabályzatokban biztosított – szakmai önállóságát tiszteletben kell tartania, és tartózkodnia kell attól, hogy a számvevőt ellenőrzési jogosítványai gyakorlásában vagy megállapításaiban akadályozza, illetőleg befolyásolja.

34. A vezető a beosztott munkatársat csak a szolgálati tevékenység körébe tartozó, munkaköri jellegű feladatok elvégzésére utasíthatja, illetőleg utasításai végrehajtását csak a törvényes, illetve szolgálati keretek között kérheti számon.

35. A vezető személyes magatartásával, döntéseivel, intézkedéseivel erősítse a közszolgálathoz, az ÁSZ-hoz, illetve a számvevői karhoz tartozás érzését. Segítse elő, hogy az általa irányított szervezeti egységben konstruktív, együttműködő munkahelyi kapcsolatrendszer, valamint kölcsönös bizalmon alapuló, kiegyensúlyozott légkör alakuljon ki. Vállalja a feladat- és hatáskörébe tartozó döntéseit, illetőleg viselje az azokért való személyes felelősséget.

36. A vezető tartsa tiszteletben a beosztott munkatársak személyiségi jogait, tegyen meg mindent a kulturált érintkezési formák érvényesüléséért. Legyen toleráns, türelmes és segítőkész a munkatársai hivatali vagy magánéleti problémái iránt, ugyanakkor vessen gátat környezetében az intrikának, az önzésnek, a szolgálalkúságnak és a képmutatás minden formájának.

37. A vezető a munkateljesítmények értékelésében kerülje a szubjektívizmust. Az anyagi és erkölcsi elismerésben vagy a bírálatban a tárgyilagosságra törekedjék, ennek érdekében ismerje meg a munkatársak önértékelését, a kollektíva véleményét is. Elismerés (szakmai díj, kitüntetés, címadományozás, jutalmazás stb.), illetőleg bírálat, elmarasztalás esetén vagy ezek kezdeményezésekor indokolja álláspontját.

38. A vezető segítse elő munkatársai karrierfejlődését: munkateljesítményüktől függően kezdeményezzen vagy döntsön szakmai előmenetelük, anyagi és erkölcsi elismerésük kérdéseiben. A szakismeretek és kapcsolódó képességek, készségek fejlesztése érdekében ösztönözze a munkatársak önképzését és részvételét a szervezett szakmai továbbképzésben.

39. A vezetőnek az általa irányított egységen belül meg kell szerveznie a rendszeres és folyamatos tájékoztatást mindazon információk eljuttatása érdekében, amelyek a munkatársak munkaköri feladatainak ellátásához, szakmai fejlődéséhez, a munkavállalói jogok és jogos érdekek érvényesítéséhez szükségesek.

40. A vezetőknek egymással szemben szolidárisnak, együttműködőnek, segítőkésznek kell lenniük, egymás feladat- és hatáskörét tiszteletben kell tartaniuk. Közösén végzendő feladatok esetén az érdemi problémafeltáró, konstruktív, kezdeményező magatartást kell előnyben részesíteniük, az összeütközéseket kerülni kell. A vélemény- és nézetkülönbségeket, esetleges konfliktusokat elvszerűen, partneri módon együttműködve – az ÁSZ szakmai és szervezeti érdekeinek szem előtt tartásával – kell tisztázni, illetve feloldani.

41. A vezetőknek a kiegyensúlyozott munkahelyi légkör, valamint az eredményes szervezeti működés érdekében jó munkakapcsolatra és együttműködésre kell törekedniük a helyi érdekképviselői szervezetekkel és azok tisztségviselőivel.

42. A vezetőknek figyelemmel kell kísérnie a Szabálygyűjteményben foglaltak érvényesülését és törekednie kell a közzétett magatartásszabályok betartatására.